

Asia: Verkasalon tuulivoimapuiston osayleiskaava (kaavaehdotus), Ylivieska

Ylivieskan kaupunki
kirjaamo@ylivieska.fi, kaavoitus@ylivieska.fi

Lausunto

1 Johdanto

Ylivieskan kaupunki pyytää lausuntoa Verkasalon tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta. Kaava-alueen pinta-ala on n. 700 ha (koko hankkeen pinta-ala on n. 2540 ha). Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 320 m. Kaava-alue on pääasiassa metsätalousaluetta. Sähkönsiirto toteutetaan liittymällä Fingrid Oyj:n Jylkkä-Alajärvi-voimajohdon alaorteen. Tämä lausunto on samansisältöinen Luonnonvarakeskuksen Alavieskalle antaman lausunnon kanssa.

2 Lausunto

Pyydettynä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Luonnonvarakeskuksen aiemmin hankkeen YVA-vaiheista antamat lausunnot ovat yhä ajantasaisia.

Hankerajauksen ulkopuolelta tunnetaan mahdollinen karhun talvehtimispesä. YVA-selostusvaiheen jälkeen karhun häiriöherkkyyteen on perehdytty ja se tuodaan tässä kaavaselostuksessa esille. Selostuksessa kerrotaan, että pesäpaikkoja valitessa karhujen on todettu välttävän alueita, joilla on tiheä tieverkosto ja jotka ovat alle kilometrin päässä isommista ja keskikokoisista teistä tai yksittäisistä taloista (Swenson ym. 1997, Elfström & Swenson 2009, Helldin 2012). Tiheämmästä asutuksesta ja teollisesta toiminnasta talvipesien on todettu sijaitsevan vähintään 1-2 kilometrin etäisyydellä (Linnell ym. 2000). Pääosin talvipesät sijaitsevat vähintään kymmenen kilometrin etäisyydellä ihmistoiminnasta (Nieminen & Ahola 2017). Lisäksi kuvaillaan millaisia vaikutuksia karhun hyvinvoinnille voi pesän hylkäämisestä olla. Talvipesään ja talviuneen kohdistuva häiriö ja pesän vaihto heikentää yksilön talvehtimismenestystä ja karhujen lisääntymismenestystä (Swenson ym. 1997, Linnell ym. 2000, Elfström & Swenson 2009).

Selostuksessa kerrotaan myös, että karhujen on todettu hylkäävän pesän vasta, kun häiriö ulottuu hyvin lähelle pesää. Minimietäisyytenä häiriölle on arvioitu 200 metriä (Nieminen & Ahola 2017). Luke tarkentaa, että tekstissä, josta tämä lainaus on, todetaan, että minimietäisyys, jolla vältetään naaraan lähteminen pentujen luota, on luokkaa 200 m. Samaisessa tekstissä (Nieminen & Ahola 2017) kerrotaan myös, että akuutti häiriö (esim. ihmisten tai koirien liikkuminen taikka metsänhakkuu talvipesän läheisyydessä) pennut synnyttäneen karhun pesäpaikan lähellä voi aiheuttaa pentujen kuoleman, sillä pesästä paennut naaras ei yleensä palaa pesään takaisin.

Selostuksen mukaan vaikutukset karhuun arvioidaan korkeintaan kohtalaisiksi, sillä rakentamista suunnitellaan vähintään 180 m päähän hankealueen rajoista ja huomattavasti yli 200 m päähän mahdollisesta karhun pesästä.

Luke huomauttaa, että teiden ja voimaloiden rakentaminen ja siihen liittyvät ennakoivat toimet ja ihmisen läsnäolo myös rakentamisen jälkeen ovat suurempia häiriötekijöitä kuin esim. yksittäinen ihminen koiran kanssa. Kuten selostuksessakin todetaan, rakentamisen äänet voivat kantautua useiden kilometrien päähän. Lisäksi on syytä huomioida, kuten selostuksessakin on viitattu, että talvipesät sijaitsevat yleensä yli 10 km etäisyydellä ja vähimmilläänkin 1–2 km etäisyydellä ihmishäiriöstä. Luke näkee selostuksessa tehdyissä arvioissa 200 metrin suojaetäisyyden osalta suuren virhearvion riskin.

Luke yhä muistuttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jolloin sen lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille.

Kaavan vaikutukset linnustolle arvioidaan vähäisiksi. Selostuksessa todetaan myös, että kaava-alueen lintulajistoon kohdistuvat vaikutukset ovatkin paljon vähäisemmät suhteessa metsätalouden vaikutuksiin. Luke huomauttaa, että hankkeen mahdolliset vaikutukset tulevat muiden tekijöiden aikaansaamien vaikutusten lisäksi. Siten vertailu eri tekijöiden välillä ei välttämättä ole mielekästä tai tarpeellista vaikutusten arvioinnin osalta.

Selostuksessa viitataan tehtyihin seurantatutkimuksiin. Niiden osalta on syytä huomioida, että konsulttien tekemät raportit eivät ole verrattavissa tieteelliseen tietoon, jossa tutkimusaineisto on käsitelty käyttäen tilastollisia menetelmiä ja analyyskejä, joilla hallitaan tiedon epävarmuutta, ja joka on sen jälkeen vertaisarvioitu. Kartoitukset ja raportit eivät ole siis tutkimuksia, vaan selvityksiä, kartoituksia tai seurantaraportteja. Niistä puuttuu tutkimuksen tunnusmerkit ja rakenteet, eikä niitä ole referoitu tieteellisiin menetelmin. Ensisijaisesti vaikutusten arvioinneissa tulisi tukeutua olemassa olevaan tieteelliseen kirjallisuuteen.

Kaavaselostuksessa kerrotaan, että mahdollisesti havaittujen vaikutusten lieventämistoimet suunnitellaan seurannan aikana. Luke huomauttaa, että lieventämistoimia on syytä suunnitella ja toteuttaa ennakoivasti, jotta negatiivisia vaikutuksia hankkeesta ei pääsisi syntymään.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskuksen aiemmin hankkeen YVA-vaiheista antamat lausunnot ovat yhä ajantasaisia. Hankealueen läheisyyteen mahdollisesti sijoittuvan karhun talvehtimispesän osalta Luke huomauttaa, että teiden ja voimaloiden rakentaminen ja siihen liittyvät ennakoivat toimet ja ihmisen läsnäolo myös rakentamisen jälkeen ovat suurempia häiriötekijöitä kuin esim. yksittäinen ihminen koiran kanssa. Kuten selostuksessakin todetaan, rakentamisen äänet voivat kantautua useiden kilometrien päähän. Lisäksi on syytä huomioida, kuten selostuksessakin on viitattu, että talvipesät sijaitsevat yleensä yli 10 km etäisyydellä ja vähimmilläänkin 1–2 km etäisyydellä ihmishäiriöstä.

Luke näkee selostuksessa tehdyissä arvioissa 200 metrin suojaetäisyyden osalta suuren virhearvion riskin. Kaavaselostuksessa kerrotaan, että mahdollisesti havaittujen vaikutusten lieventämistoimet suunnitellaan seurannan aikana. Luke huomauttaa, että lieventämistoimia on syytä suunnitella ja toteuttaa ennakoivasti, jotta negatiivisia vaikutuksia hankkeesta ei pääsisi syntymään.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 03.02.2025 klo 13:26:50.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: